

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ Π. ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΟΔΟΣ ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 3634117 - E-mail: val2law@otenet.gr

ΕΛΕΩΣΙΑ Ι. ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ 210-3600187 FAX: 210-3634437

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦ.-ΕΡΜ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΙΩΝ 10 - ΑΘΗΝΑ
Τ.Κ. 106 82 - ΤΗΛ. 02 62 100

ΣΤΑΜΑΤΑ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΣΚΟΥΦΑ 52 - 106 72 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210 3607577 - Fax: 210 6425907
ΛΦΜ: 029541057 - ΔΟΥ: Δ' ΑΘΗΝΩΝ
e-mail: info@matinaasimakopoulou.gr

ΒΑΣΙΛΗΣ Κ. ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
Α.Μ. ΔΣΑ 3177
ΞΕΝΙΑΣ 28 - ΑΘΗΝΑ 115 20
ΤΗΛ: 0076 768 009

ΦΡΕΛΑΘΗ 28/11/2024
ΠΡΟΣ...
Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ...
ΒΑΤΙΑΝΟΣ ΑΝ. ΠΑΠΑΔΙΑΝΝΟΥΛΑΣ
ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΔΡΟΥΓΚΙΔΟΥ
ΧΡ. ΜΑΝΤΙΚΑ 11 - ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 11362
ΤΗΛ. 210 6221539

Ad

ΠΡΟΣ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(ΤΜΗΜΑ Ε')

ΑΙΤΗΣΗ

1. της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, που εδρεύει στην Πάτρα, ΝΟΕ Πατρών - Αθηνών 32 (ΑΦΜ 997624337) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, Νεκτάριο Φαρμάκη e-mail: grafeio@pde.gov.gr
2. της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Δυτικής Ελλάδας, ν.π.ι.δ., που εδρεύει στην Πάτρα, οδός Αλ. Υψηλάντου 114-116, (ΑΦΜ 997462217) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Αθανάσιο Παπαδόπουλο, Πρόεδρο ΔΣ και Δήμαρχο Καλαβρύτων, e-mail: pedde@pedde.gr
3. του Δήμου Αγρινίου, που εδρεύει στο Αγρίνιο, Χαριλάου Τρικούπη 10 (ΑΦΜ 997699780) και εκπροσωπείται νόμιμα από το Δήμαρχο Γεώργιο Παπαθανασίου, e-mail: dlmarxos@agrinio.gr
4. του Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, που εδρεύει στο Μεσολόγγι, οδός Σταυροπούλου 31, (ΑΦΜ 998505846) και εκπροσωπείται νόμιμα, από το Δήμαρχο Σπύρο Διαμαντόπουλο, e-mail: syzegxis@1426syzefxis.gov.gr
5. του Αγροτικού Συνεταιρισμού Επεξεργασίας και Εμπορίας Αγροτικών Προϊόντων Αγρινίου - Ένωση Αγρινίου, πρωτοβάθμιου Αγροτικού Συνεταιρισμού (ΑΦΜ 096000044) που εδρεύει στο Αγρίνιο, οδός Παπαϊωάννου 23 και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Θωμά Κουτσουπιά, Πρόεδρο ΔΣ, e-mail: easa@easagr.gr

6. του Επιμελητηρίου Αιτωλοακαρνανίας, ν.π.δ.δ., που εδρεύει στο Αγρίνιο, οδός Παπαστράτου 53 (ΑΦΜ 090202430) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Παναγιώτη Τσιχριντζή, Πρόεδρο ΔΣ, e-mail: contact@epimetol.gr

7. του Περιφερειακού Τμήματος ΤΕΕ Νομού Αιτωλοακαρνανίας, ν.π.δ.δ., που εδρεύει στο Αγρίνιο, οδός Π. Σούλου 11 (ΑΦΜ 090333190), και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Παναγιώτη Κέκελο, Πρόεδρο ΔΣ, e-mail: tee.ait@tee.gr

8. του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ (WWF)-ΕΛΛΑΣ» που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Χαριλάου Τρικούπη 119-121, (ΑΦΜ 090247275, ΔΟΥ Δ' Αθηνών) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Δημήτριο Καραβέλλα, e-mail: support@wwf.gr

9. της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού» που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Τριπόδων 28 (ΑΦΜ 090062232 ΔΟΥ Α' Αθηνών) και εκπροσωπείται νόμιμα από την Λυδία Καρρά, e-mail: elet@ellinikietairia.gr

10. του σωματείου με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης» που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Νίκης 20, (ΑΦΜ 090136803 ΔΟΥ Δ' Αθηνών) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Νικόλαο Πέτρου, e-mail: info@eet.gr

11. του σωματείου με την επωνυμία «Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία» που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Αγίου Κωνσταντίνου 52 (ΑΦΜ 090145013 ΔΟΥ Α' Αθηνών) και εκπροσωπείται νόμιμα από την Νίκη Καρδακάρη, e-mail: info@ornithologiki.gr

ΚΑΤΑ

1. του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας που κατοικοεδρεύει στην Αθήνα, οδός Ηρώδου Αττικού 19 και

2. του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που κατοικοεδρεύει στην Αθήνα, Λεωφ. Μεσογείων 119.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΥΡΩΣΗ

1. της με αριθμ. πρωτ. 18/29-04-2024 Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία εγκρίθηκε η 2^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας και η αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΦΕΚ Α' 83/12-6-2024),
2. της με αριθμ. πρωτ. 19/29-4-2024 Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία εγκρίθηκε η 2^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και η αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΦΕΚ Α' 84/12-6-2024) και
3. κάθε άλλης συναφούς διοικητικής πράξεως ή παραλείψεως, προγενέστερης ή μεταγενέστερης

Α.

Περίληψη

Με την υπό κρίση αίτηση, ζητείται η ακύρωση της 2^{ης} Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας, στο μέτρο που με αυτήν επαναφέρεται το σχέδιο της μεταφοράς/εκτροπής υδάτων από τη ΛΑΠ Αχελώου στην ΛΑΠ Πηνειού. Ειδικότερα, οι προσβαλλόμενες είναι ακυρωτές διότι (α) κατά παράβαση του άρθρου 288 ΙΙΙ ΣΛΕΕ εμποδίζουν τους σύμφωνα το άρθρο 1 στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, (β) κατά παράβαση του άρθρου 4§§ 1, 7 και 9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, σε συνδυασμό με την αρχή της αειφορίας, δεν εξετάζεται η συνδρομή των προϋποθέσεων που θέτει η §7, και δεν εκπληρώνονται οι υποχρεώσεις που ορίζει η §9, (γ) κατά παράβαση της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, σε συνδυασμό με την §8 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, δεν εκτιμώνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του συνολικού εγχειρήματος της μεταφοράς/εκτροπής, (δ) κατά παράβαση του άρθρου 9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ παραβιάζεται η αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος που πρόκειται να παρασχεθούν. Περαιτέρω, οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί καθ' υπέρβαση της παρεχόμενης από το άρθρο 7 του ν. 3199/2003 εξουσιοδότησης, άλλως ερείδονται σε ελλιπή, ανεπαρκή και αναξιόπιστα στοιχεία όσον αφορά: (α) τον προσδιορισμό των αρδευόμενων εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας και (β) των αναγκών για την άρδυσή τους ποσοτήτων ύδατος ανά στρέμμα, (γ) τη στοιχειοθέτηση υδατικού ελλείμματος το οποίο πρέπει να καλυφθεί από πόρους εκτός του Υδατικού Διαμερίσματος,

(δ) τις επιπτώσεις από την τυχόν μείωση των αρδευόμενων εκτάσεων για την κοινωνία και την οικονομία και (ε) τη συνεκτίμηση επίκαιρων στοιχείων.

B.

Συνοπτικό Ιστορικό

1. Με τις προσβαλλόμενες πράξεις, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη 2^η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (εφ' εξής ΣΔΛΑΠ) των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04) και Θεσσαλίας (EL08), κατ' επίκληση των διατάξεων της Οδηγίας - Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 23-10-2000 (L 327), του ν. 3199/2003 (ΦΕΚ Α' 280) για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της ως άνω Οδηγίας και του π.δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α' 54). Με τις ίδιες Πράξεις εγκρίθηκαν επίσης οι αντίστοιχες από 9-11-2023 Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (εφ' εξής ΣΜΠΕ) των ως άνω δύο Λεκανών Απορροής Ποταμών (εφ' εξής ΛΑΠ). Κατ' απόκλιση από τους στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ και από την 1^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ, οι προσβαλλόμενες επαναφέρουν το σχέδιο της μεταφοράς ποσότητας υδάτων 250 hm³ ανά έτος από την ΛΑΠ Αχελώου στην ΛΑΠ Πηνειού. Ειδικότερα:

2. Το 2017, κατά την 1^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ των αυτών ως άνω περιοχών (εφ' εξής ΣΔΛΑΠ 2017)¹, είχε αποκλεισθεί η εκτροπή των υδάτων από την ΛΑΠ Αχελώου του Υδατικού Διαμερίσματος Στερεάς Ελλάδας στην ΛΑΠ Πηνειού του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας. Συγκεκριμένα, στο ΣΔΛΑΠ 2017 του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας προβλέπονταν τρεις δέσμες μέτρων για την αντιμετώπιση του υδατικού ελλείμματός του που υποκαθιστούσαν το μέτρο WD08S400 «Ολοκλήρωση έργων μεταφοράς ποσότητας νερού 250 hm³ από τον Αχελώο στη ΛΑΠ Πηνειού»². Στρατηγικό στόχο του ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας αποτελούσε η μείωση του

¹ Πρόκειται για την 1^η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας και των αντίστοιχων ΣΜΠΕ που είχαν εγκριθεί, με τις με αριθμ. πρωτ. 908/18-9-2014 (ΦΕΚ Β' 2562/25-9-2014) και 909/18-9-2014 (ΦΕΚ Β' 2561/25-9-2014) αποφάσεις του Προέδρου της Εθνικής Επιτροπής, αντιστοίχως.

² Βλ. απόφαση Εθνικής Επιτροπής Υδάτων με αριθμ. 897/21-12-2017 (ΦΕΚ Β' 4682), σελ. 66139 (219 pdf).

υδατικού ελλείμματος με μέτρα και έργα εντός του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας. Και τούτο, διότι, όπως είχε διαπιστωθεί, το εν λόγω έλλειμμα οφειλόταν στην υπερκατανάλωση ύδατος (92% των χρήσεων ύδατος) για γεωργική χρήση που σύμφωνα με τους στόχους της Οδηγίας έπρεπε να μειωθεί και πάντως να ελεγχθεί. Επί αιτήσεως ακυρώσεως φορέων της Θεσσαλίας που διαμαρτυρήθηκαν για την εγκατάλειψη του σχεδίου εκτροπής, το Δικαστήριό Σας έκρινε (ΣΤΕ επτ. 2228/2020, σκέψη 20)³ ότι η κατά τα άνω υποκατάσταση

«[...] αφ' ενός στοιχεί με τις προβλέψεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, σύμφωνα με τις διατάξεις της οποίας η διαχείριση των υδάτων πρέπει να γίνεται σε επίπεδο περιοχής λεκανών απορροής ποταμού, αφ' ετέρου εγκρίθηκε κατόπιν τεχνικής-επιστημονικής αξιολόγησης στην οποία ελήφθησαν υπ' όψη περιβαλλοντικά, κοινωνικά, αναπτυξιακά και οικονομικά κριτήρια και αφού προηγήθηκε δημόσια διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς».

3. Παρά τις προβλέψεις των ΣΔΛΑΠ 2017, τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ και οι σχετικές ΣΜΠΕ επαναφέρουν το «σενάριο» περί υδατικού ελλείμματος που θα αντιμετωπισθεί με εκτροπή υδάτων από τη ΛΑΠ Αχελώου στην ΛΑΠ Πηνειού. Και τούτο, χωρίς να έχει αξιολογηθεί επισταμένως η εφαρμογή των μέτρων που θεσπίσθηκαν με τα ΣΔΛΑΠ 2017 και ενώ οι ίδιοι οι μελετητές επικαλούνται έλλειψη και αδυναμία συγκέντρωσης ποσοτικών και οικονομικών στοιχείων για χρήσεις όπως η άρδευση, η αγροτική και γεωργική χρήση στην ΛΑΠ Θεσσαλίας⁴ και σε εκείνη της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας⁵. Στην πραγματικότητα, η λύση της εκτροπής δεν προέκυψε από τις μελέτες που εκπονήθηκαν, αλλά από την έγγραφη εντολή⁶ που έδωσε στους μελετητές ο Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και

³ Σχετικώς εκδόθηκαν οι ΣΤΕ (επτ.) 2228/2020 και 2229/2020. Με την πρώτη από αυτές απορρίφθηκε αίτηση της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Θεσσαλίας για την ακύρωση της 1^{ης} Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης ΛΑΠ Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας. Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση με το σκεπτικό ότι τα εν λόγω σχέδια είναι νόμιμα δεδομένου ότι αυτά εγκαταλείπουν το σχέδιο της εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου στη Θεσσαλία διότι εξυπηρετούν τον στρατηγικό στόχο της μείωσης του υδατικού ελλείμματος στο Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας, το οποίο οφείλεται στην υπερκατανάλωση ύδατος για γεωργική χρήση. Η δεύτερη ως άνω απόφαση εκδόθηκε επί αιτήσεως των και νυν αιτούντων κατά των ιδίων σχεδίων και επιβεβαίωσε την εγκατάλειψη του σχεδίου εκτροπής.

⁴ Βλ. πρώτη προσβαλλόμενη, ΦΕΚ Α' 83, σελ. 4207

⁵ Βλ. ΣΜΠΕ, σελ. 821

⁶ Σύμφωνα με την από 1-11-2022 έγγραφη οδηγία, βλ. ΦΕΚ Β' 83, σελ. 4185.

Υδάτων του ΥΠΕΝ να διερευνήσουν και να προτείνουν πρόσθετες λύσεις πέραν των προβλεπόμενων στην 1^η Αναθεώρηση. Και μάλιστα, εν όσω η εκπόνηση των επίδικων Σχεδίων βρίσκονταν πλέον στο στάδιο της ολοκλήρωσης. Έτσι, το σχέδιο της εκτροπής επανήλθε χωρίς να έχουν μελετηθεί και εκτιμηθεί ζητήματα όπως: (α) οι πραγματικές και οι μεταβαλλόμενες υδατικές ανάγκες της Θεσσαλίας, (β) η δυνατότητα καλύψεώς τους με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων εντός του Υδατικού Διαμερίσματός της και (γ) το περιβαλλοντικό κόστος από την κατασκευή και τη λειτουργία των έργων εκτροπής για την ΛΑΠ Αχελώου, αλλά και την ΠΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, εν τέλει δε για όλη τη χώρα.

4. Αποτέλεσμα της, κατόπιν εντολής του ΥΠΕΝ, αναγκαστικής συμπερίληψης των έργων εκτροπής στα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ, είναι ότι τα τελευταία δεν εξετάζουν αν συντρέχουν προς τούτο οι προϋποθέσεις του άρθρου 4§7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αλλά μεταθέτουν την έρευνα της συνδρομής τους σε μεταγενέστερο στάδιο⁷. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την εκτροπή των υδάτων του ποταμού Αχελώου, τα επίδικα ΣΔΛΑΠ προτείνουν τέσσερα διακριτά μέτρα⁸. Ως πρώτο και αναγκαία προϋπόθεση των υπολοίπων τριών ορίζουν την εκπόνηση-επικαιροποίηση των μελετών για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου «Ταμειωτήρας Συκιάς». Είναι κατά το στάδιο αυτό, αναφέρουν τα ΣΔΛΑΠ, που θα εξετασθεί η συμβατότητα των έργων εκτροπής με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ προκειμένου *«να εκτιμηθούν οι νέες συνθήκες που διαμορφώνουν τα νέα προγραμματιζόμενα έργα ταμίευσης στη ΛΑΠ Αχελώου [...]»* και οι συνεργιστικές επιπτώσεις τους με άλλα έργα ταμίευσης! Με άλλα λόγια, οι προσβαλλόμενες πράξεις προβλέπουν την εκτέλεση έργων που μόνον κατ' εξαίρεσιν και υπό αυστηρές προϋποθέσεις η Οδηγία 2000/60/ΕΚ επιτρέπει (άρθρο 4§7), χωρίς να έχει προηγουμένως εξετασθεί αν συντρέχουν εν προκειμένω οι εν λόγω προϋποθέσεις.

5. Πρόκειται για μεθόδευση εκ μέρους του ΥΠΕΝ, η οποία περιφρονεί για μια ακόμη φορά την διαχρονική κρίση του Δικαστηρίου Σας ότι ο σχεδιασμός των έργων της εκτροπής παραβιάζει την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, το περιεχόμενο της οποίας

⁷ Βλ. πρώτη προσβαλλόμενη, ΦΕΚ Α' 83, σελ. 4188-4189.

⁸ Βλ. πρώτη προσβαλλόμενη, ΦΕΚ Α' 83, Πίνακας 9.2-12. σελ. 4186-4187.

διατύπωσε με σαφήνεια η Ολομέλεια στην απόφαση ΣτΕ 26/2014⁹. Συγκεκριμένα, κρίθηκε επί λέξει:

«14. Επειδή, το επίδικο σχέδιο διαχείρισης υδάτων, παρότι αφορά έργο εθνικής εμβέλειας, τεράστιου εύρους και αντίστοιχων συνεπειών, δεν είναι προϊόν ολοκληρωμένης διαδικασίας προγραμματισμού, αλλά αποσκοπεί αποκλειστικά στην πραγματοποίηση έργου, του οποίου οι περιβαλλοντικοί όροι θεωρήθηκαν δεδομένοι, αφού ελήφθη υπ' όψη η ΜΠΕ του 2002, η οποία είχε συνταχθεί πριν την έγκριση του σχεδίου διαχείρισης και προς την οποία προσαρμόσθηκε, κατ' ουσίαν το σχέδιο διαχείρισης. Εξ άλλου, όπως έχει ήδη γίνει δεκτό με την 3053/2009 απόφαση της Ολομέλειας, δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος ανεπάρκειας υδατίνων πόρων, δηλαδή έλεγχος γεωτρήσεων, μικρά έργα αξιοποίησης των υδάτων της Θεσσαλίας και προσαρμογή των καλλιεργειών στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, με εγκατάλειψη υδροβόρων καλλιεργειών και αντικατάσταση των μεθόδων άρδευσης, ώστε να μην σπαταλώνται πολύτιμοι υδατινοί πόροι. Τέλος, το γεγονός ότι το επίδικο έργο σχεδιάσθηκε ελλιπώς και χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν όλες οι εναλλακτικές λύσεις, προκύπτει και από τα προς έγκριση σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων Δυτικής Στερεάς και Θεσσαλίας, με τα οποία μεταβάλλονται ουσιαστικά χαρακτηριστικά του έργου [...] Συγκεκριμένα, α) το έργο επαναπροσδιορίζεται και η απαραίτητη ποσότητα εκτρεπόμενου ύδατος για την επίτευξη των ως άνω στόχων περιορίζεται από τα 600 εκατ. κ.μ/έτος στα 250 εκατ. κ.μ/έτος, β) προβλέπεται η υλοποίηση έργων ταμίευσης των χειμερινών απορροών στη Θεσσαλία, γ) μειώνονται οι αρδευόμενες εκτάσεις στη Θεσσαλία και μέρος αυτών μετατρέπεται σε ξηρικές, δ) το έργο της Μεσοχώρας απεμπλέκεται πλήρως, τόσο λειτουργικά όσο και τεχνικά, από τα έργα εκτροπής και καθίσταται αμιγώς υδροηλεκτρικό και ε) επανασχεδιάζεται το έργο της Συκιάς προκειμένου να μπορέσει να λειτουργήσει ως υδροηλεκτρικό με πολύ μικρότερες ποσότητες ύδατος. Βάσει των ανωτέρω και δεδομένου ότι α) δεν προκύπτει από το σχέδιο ότι οι επιδιωκόμενες με αυτό άρδευση και, δευτερευόντως, ύδρευση της Θεσσαλίας καθώς και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα

⁹ Υπενθυμίζεται ότι του ως άνω κύκλου δικών, είχαν προηγηθεί τρεις ακόμη. Ο πρώτος κύκλος έληξε με την έκδοση των αποφάσεων 2759-2760 και 2761/1994 της επταμελούς συνθέσεως του Ε' Τμήματος του ΣτΕ, με τις οποίες ακυρώθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι επί μέρους έργων της εκτροπής που αφορούσε την εκτροπή 1.100 δισεκατομμυρίου κ.μ. για την άρδευση του θεσσαλικού κάμπου, επειδή δεν είχε προηγηθεί συνολική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλες τις επηρεαζόμενες από αυτήν περιοχές, κατά παράβαση της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης. Η επόμενη φάση της αντιδικίας εκτυλίχθηκε με την προσβολή της νέας απόφασης για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων του ίδιου έργου που εκδόθηκε στα τέλη του 1995, η οποία αφορούσε πλέον τα έργα της «μικρής εκτροπής» και είχαν σκοπό, εκτός από την άρδευση και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την ύδρευση ορισμένων θεσσαλικών αστικών κέντρων. Η Ολομέλεια του ΣτΕ, με την 3478/2000 απόφασή της ακύρωσε τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου, με το σκεπτικό ότι δεν είχαν ερευνηθεί εναλλακτικές λύσεις για να μην θιγούν στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής. Η τρίτη φάση ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2003, οπότε εκδόθηκε νέα απόφαση για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων του ίδιου έργου, που δεν βασίσθηκε σε καινούργια αλλά σε συμπληρωματική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η νομιμότητα της διοικητικής αυτής πράξης βρέθηκε στο επίκεντρο του τέταρτου κύκλου δικών. Με την ΣτΕ 1688/2005, η Ολομέλεια του Δικαστηρίου Σας έκρινε ότι η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων του έργου έπασχε, καθώς δεν είχε προηγηθεί έγκριση του προγράμματος ανάπτυξης υδατικών πόρων των περιοχών της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας, όπως επέβαλλαν οι διατάξεις του ν. 1739/1997, ερμηνευόμενες υπό το φως της οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

προσφέρουν μεγαλύτερα οφέλη στην υγεία και στην ασφάλεια των ανθρώπων καθώς και στη βιώσιμη ανάπτυξη από τη μη υποβάθμιση των επιφανειακών και των υπογείων υδάτων, β) δεν βεβαιώνεται ότι οι στόχοι του σχεδίου δεν μπορούσαν, για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα, τα οποία θα συνιστούσαν σαφώς καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή και γ) δεν προκύπτει από το σχέδιο ότι έχουν ληφθεί όλα τα πρακτικά εφικτά μέτρα για τον μετριασμό των αρνητικών συνεπειών του σχεδίου μεταφοράς ύδατος στην κατάσταση του συστήματος επιφανειακών και υπογείων υδάτων του ποταμού Αχελώου, με το επίδικο έργο παραβιάζονται οι ως άνω διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, όπως αυτές ερμηνεύτηκαν με την από 11.9.2012 απόφαση του ΔΕΕ».

6. Στις αρμοδιότητες των αιτούντων φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (1^{ος} - 4^{ος}) και στους σκοπούς των κοινωνικών φορέων (5^{ος} - 7^{ος}) της Αιτωλοακαρνανίας περιλαμβάνεται η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής τους. Αντιστοίχως, στους σκοπούς των αιτούντων περιβαλλοντικών φορέων (8^{ος} - 11^{ος}), περιλαμβάνεται η προστασία του περιβάλλοντος με κάθε νόμιμο μέσο. Ειδικότερα, το όγδοο αιτούν είναι κοινωφελές ίδρυμα που συστάθηκε με το π.δ. της 11-1-1994 (ΦΕΚ Β' 22), όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. της 5-6-2001 (ΦΕΚ Β' 790), με σκοπό την ανάληψη πρωτοβουλιών για την προστασία και τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, των οικοσυστημάτων και της οικολογικής ισορροπίας της χώρας. Το ένατο αιτούν έχει συσταθεί με την με αριθμό 556/1977 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών, με σκοπό να συμβάλλει με κάθε μέσο στην προστασία και την ορθή διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς της χώρας. Για τον σκοπό αυτό, μπορεί κατά το Καταστατικό του, να προβαίνει σε κάθε ενέργεια για τη διατήρηση του ιδιαίτερου χαρακτήρα στοιχείων του περιβάλλοντος. Το δέκατο αιτούν είναι σωματείο το οποίο έχει αναγνωρισθεί με την με αριθμό 6345/1951 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών και έχει ως καταστατικό σκοπό του τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας, της πανίδας, χλωρίδας και των βιοτόπων, ιδιαίτερα εκείνων που παρουσιάζουν οικολογικό, επιστημονικό, ιστορικό ή αισθητικό ενδιαφέρον. Τέλος, το ενδέκατο αιτούν αποτελεί επίσης μη κερδοσκοπικό σωματείο το οποίο έχει συσταθεί με την με αριθμό 691/1982 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Καταστατικός σκοπός του είναι η μελέτη, προστασία και διατήρηση των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους, μέσα στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης θεωρώντας τα ως βασικά στοιχεία της ελληνικής φύσης.

7. Έχοντας, κατά συνέπεια άμεσο και ενεστώς έννομο συμφέρον, οι αιτούντες ζητούν από κοινού την ακύρωση των προσβαλλόμενων πράξεων για τους ακόλουθους λόγους και για όσους επιφυλάσσονται να προσθέσουν εν καιρώ:

Γ. Λόγοι ακυρώσεως

Ι. Παραβίαση των άρθρων 288 ΙΙΙ ΣΛΕΕ και 1 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

8. Τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ είναι παράνομα και ακυρωτέα διότι, κατά παράβαση του άρθρου 288 ΙΙΙ ΣΛΕΕ, εμποδίζουν την επίτευξη των κατά το άρθρο 1 σκοπών της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Ειδικότερα :

9. Τα πρώτα ΣΔΛΑΠ που εγκρίθηκαν το έτος 2014, προέβλεπαν τη μεταφορά υδάτων από την ΛΑΠ Αχελώου σε εκείνην του Πηνειού για την άρδευση του θεσσαλικού κάμπου, με το σκεπτικό ότι ήταν, τάχα, ο μόνος τρόπος για την ανάπτυξη των ληλατημένων υπόγειων υδατικών συστημάτων της Θεσσαλίας. Δυστυχώς, τα υπόγεια αυτά συστήματα συνέχισαν να ληλατούνται, αφού τα ΣΔΛΑΠ δεν προέβλεπαν πρόσφορα μέτρα για την εξοικονόμηση του νερού στη Θεσσαλία και την αποτροπή της κατασπατάλησής του (όπως λ.χ. προσαρμογή καλλιεργειών προκειμένου να μειωθούν οι αρδευόμενες εκτάσεις, προώθηση τεχνολογιών επαναχρησιμοποίησης του ύδατος και αποτελεσματικής του διαχείρισης στη βιομηχανία, μείωση απωλειών από τα απηρχαιωμένα αρδευτικά δίκτυα και κυρίως ριζική αλλαγή των μεθόδων άρδευσης). Την παράλειψη αυτή επιχείρησε να θεραπεύσει το 2017, η 1^η αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ. Τότε διερευνήθηκε εκ νέου το ζήτημα, και αφού για περιβαλλοντικούς λόγους εγκαταλείφθηκε το σχέδιο της εκτροπής, προβλέφθηκαν 30 βασικά και 46 συμπληρωματικά μέτρα για την επίλυση του θεσσαλικού προβλήματος, στα οποία περιλαμβάνονταν πρόσθετα έργα ταμείωσης στη ΛΑΠ Πηνειού, δέσμη μέτρων για τη μείωση της κατανάλωσης ύδατος για άρδευση διά της μείωσης των απωλειών και διά του εξορθολογισμού των μεθόδων άρδευσης, τεχνητός εμπλουτισμός των υδροφορέων, υλοποίηση έργων ταμείωσης τύπου λιμνοδεξαμενών σε πεδινές ή λοφώδεις περιοχές κ.λπ.

10. Επτά χρόνια μετά και έχοντας εφαρμόσει μέρος μόνο των θεσπισθέντων μέτρων (βλ. πίνακα 2.1-3 ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας) και χωρίς καμία αιτιολογία, οι προσβαλλόμενες επαναφέρουν το σχέδιο μεταφοράς/μερικής εκτροπής του Αχελώου ώστε επιτευχθούν, τάχα, οι στόχοι της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Δηλαδή, κάθε φορά το ΥΠΕΝ προβλέπει μέτρα για την προστασία και τη βελτίωση της κατάστασης των υδάτων και τη μείωση του υδατικού ελλείματος της Θεσσαλίας, τα οποία, χωρίς καν να εφαρμοσθούν εγκαταλείπονται αναιτιολόγητα χάριν άλλων μέτρων που επίσης δεν εφαρμόζονται κ.ο.κ. Και τούτο, παρότι από τα άρθρα 11§7 (α) και 11§8 (β) σαφώς προκύπτει η υποχρέωση εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ εντός καθορισμένων προθεσμιών του «προγράμματος μέτρων».

Έτσι, η επίτευξη του σκοπού της Οδηγίας μετατίθεται διαρκώς στο μέλλον, ενώ το μόνον που επιτυγχάνεται είναι η διαρκής επιδείνωση των ήδη προβληματικών υδατικών συστημάτων. Πρόκειται, για ευθεία παράβαση του άρθρου 288 ΙΙΙ ΣΛΕΕ¹⁰, αφού με τον τρόπο αυτό η διοίκηση παραλείπει να εκπληρώσει την υποχρέωση για αποτελεσματική εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, και εν προκειμένω του άρθρου 1 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Κατά τούτο, οι προσβαλλόμενες είναι παράνομες και ακυρωτές.

ΙΙ. Παράβαση των άρθρων 24§1Σ και 4§67 και 9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

A.

11. Τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ είναι ακυρωτέα, διότι προβλέπουν το έργο της μεταφοράς υδάτων από την ΛΑΠ Αχελώου σε εκείνη του Πηνειού, χωρίς να έχει προηγουμένως ερευνηθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των §§7 και 9 του

¹⁰ Από την ενωσιακή νομολογία, βλ. μεταξύ πολλών άλλων, C-726/2019 σκ. 31 ("τα κράτη μέλη οφείλουν να εγγυώνται το αποτέλεσμα που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης"), C-40/17 σκ. 49 ("σύμφωνα με το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά τη μεταφορά μιας οδηγίας, να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητά της, έχοντας όμως ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιλογή της μεθόδου και των μέσων για την εφαρμογή της. Η ελευθερία αυτή ουδολώς απαλλάσσει τα κράτη μέλη αποδέκτες της οδηγίας από την υποχρέωση να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητά της..."), C-425/12 σκ. 34 έως 38 (« κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση κράτους μέλους να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη του επιτασσόμενου με οδηγία αποτελέσματος συνιστά επιτακτική υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και η ίδια η οδηγία. Την εν λόγω υποχρέωση λήψεως κάθε γενικού ή ειδικού μέτρου υπέχουν όλες οι αρχές των κρατών μελών....») C-129/96 σκ. 40 (με αναφορές σε ακόμα παλαιότερη νομολογία), κ.ά.

άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Και τούτο, παρότι πρόκειται για έργο, το οποίο αποκλίνει από τους στόχους της ίδιας Οδηγίας και παραβιάζει τις αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης των υδατικών πόρων.

12. Πράγματι, με το άρθρο 24§1 Συντάγματος, το φυσικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό με σκοπό την εξασφάλιση οικολογικής ισορροπίας και τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη των επόμενων γενεών. Στο πλαίσιο αυτό, ο συντακτικός νομοθέτης υποχρεώνει τα όργανα του Κράτους να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξή του και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά ή κατασταλτικά, μέτρα για την εγγύηση αειφόρου ανάπτυξης. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου Σας, οι υδατικοί πόροι συνιστούν ουσιώδες στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος, του οποίου η διαχείριση πρέπει να είναι σύμφωνη με την ως άνω αρχή (ΣΤΕ ΟΛ. 26/2014, 1055/2012). Την υποχρέωση συνετής και ορθολογικής αξιοποίησης των υδατικών πόρων σύμφωνα με τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρο 191 ΣΛΕΕ) αποτυπώνει και η Οδηγία - Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ¹¹. Υπενθυμίζεται ότι η υιοθέτησή της υπαγορεύθηκε από την ανάγκη ενσωμάτωσης της προστασίας της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε διάφορους τομείς της ευρωπαϊκής πολιτικής (γεωργική, ενεργειακή, τουριστική κ.λπ.)¹².

13. Με την εν λόγω Οδηγία, επιδιώκεται, ειδικότερα, η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την καθολική προστασία των υδάτων, το οποίο - πλην άλλων - αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωσή τους, προστατεύει και βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων και των χερσαίων οικοσυστημάτων που εξαρτώνται άμεσα από αυτά και προωθεί τη βιώσιμη χρήση του νερού με τη μακροπρόθεσμη προστασία των διαθέσιμων υδάτινων πόρων (άρθρο 1§1). Βασικό μέσο για την κατοχύρωση της προστασίας αυτής συνιστούν τα ΣΔΛΑΠ και ειδικότερα τα Προγράμματα Μέτρων που αυτά περιλαμβάνουν σε επίπεδο Περιοχής Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΠΛΑΠ). Η τελευταία, στα καθ' ημάς, αντιστοιχεί στο Υδατικό Διαμέρισμα (άρθρο 3 του π.δ. 51/2007). Τα σχέδια αυτά, λόγω του περιεχομένου και της ευρύτητας των συνεπειών τους οφείλουν να κινούνται εντός των

¹¹ Βλ. και 11^η αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

¹² Βλ. 16^η, καθώς και 13^η και 18^η αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

εξουσιοδοτικών ορίων του ν. 3199/2003 και του π.δ. 51/2007 που ενσωματώνουν την Οδηγία – Πλαίσιο στην εθνική έννομη τάξη.

14. Εξ άλλου, όπως ρητώς προκύπτει από τις διατάξεις της προμνημονευθείσας νομοθεσίας, η αδυναμία επίτευξης της καλής οικολογικής κατάστασης των υδάτων ή η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισής τους που οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπογείων υδάτων ή σε νέες ανθρώπινες δραστηριότητες συνιστά την εξαίρεση στον κανόνα. Ως τέτοια, πρέπει να ερμηνεύεται στενά και να υπακούει στις προϋποθέσεις του άρθρου 4§7 της Οδηγίας και του π.δ. 51/2007. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, απαιτείται ειδική αιτιολογία των τροποποιήσεων ή των μεταβολών ή των νέων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, η οποία πρέπει να εκτίθεται στα ΣΔΛΑΠ, καθώς επίσης και η τεκμηρίωση της συνδρομής επιτακτικού λόγου δημοσίου συμφέροντος (άρθρο 4§7 εδ. β και γ). Για να είναι ειδική η αιτιολογία αυτή, τα ΣΔΛΑΠ πρέπει να αποτιμούν τις συνολικές επιπτώσεις που η εφαρμογή της εξαίρεσης θα προκαλέσει όχι μόνον στην εξεταζόμενη ΛΑΠ, αλλά και σε κάθε άλλη που μπορεί να επηρεάζεται αμέσως ή εμμέσως¹³. Πολύ περισσότερο που λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα των εν λόγω μέτρων, το άρθρο 13§4 της ίδιας Οδηγίας επιβάλλει τα ΣΔΛΑΠ να περιέχουν τους περιβαλλοντικούς στόχους που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4 της Οδηγίας και, ιδίως, τις περιστάσεις υπό τις οποίες εφαρμόσθηκε η εξαίρεση, μεταξύ άλλων της §7 του ίδιου άρθρου (Παράρτημα VII, κεφ. Α§5). Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει σαφώς ότι τα ΣΔΛΑΠ δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνουν μέτρα, τα οποία δεν έχουν μελετηθεί ούτε ασφαλώς μέτρα των οποίων η μελέτη της συμβατότητας με τις διατάξεις της Οδηγίας παραπέμπεται στο μέλλον.

15. Εν προκειμένω, αμφότερα τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ περιλαμβάνουν στα «συμπληρωματικά» μέτρα του προγράμματος για την ΛΑΠ Θεσσαλίας τη μερική εκτροπή των υδάτων του Αχελώου, δηλαδή ένα σχέδιο «*τεράστιου εύρους, εθνικής εμβέλειας και αντίστοιχων συνεπειών*» όπως έχει κρίνει το Δικαστήριό Σας. Σύμφωνα με τις προσβαλλόμενες, το σχέδιο περιλαμβάνει (α) το φράγμα Συκιάς Ν. Καρδίτσας για την συγκέντρωση εκτρεπόμενης από την ΠΛΑΠ Αχελώου ποσότητας υδάτων 250 hm³, (β) τη σήραγγα Πετρωτού-Δρακότρυπας και (γ) τα έργα

¹³ Πρβλ., με την έννοια αυτή, άρθρο 3(2) της Οδηγίας, «τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τις κατάλληλες διοικητικές ρυθμίσεις, για την εφαρμογή των κανόνων της παρούσας οδηγίας μέσα σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού στο έδαφός τους».

μεταφοράς και διανομής του ύδατος στη Θεσσαλία. Παρά ταύτα, ούτε τα ΣΔΛΑΠ ούτε οι ΣΜΠΕ που τα συνοδεύουν ερευνούν ή αιτιολογούν αν συντρέχουν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 4§7 της Οδηγίας. Αντίθετα, η κατά την Οδηγία επιβαλλόμενη έρευνα παραπέμπεται στο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επί μέρους έργων¹⁴. Όπως επί λέξει αναφέρεται στα προσβαλλόμενα σχέδια, η υλοποίηση των ως άνω τεχνικών έργων μπορεί να ενεργοποιηθεί

«[...] μόνον όταν ολοκληρωθούν επιτυχώς και εγκριθούν:

(α) οι τεχνικές μελέτες Υδραυλικές, γεωτεχνικές, τοπογραφικές και τυχόν άλλες αναγκαίες) σε επίπεδο προμελέτης για τον ανασχεδιασμό του έργου του ταμιευτήρα της Συκιάς στη βάση των αναγκών μεταφοράς 250 hm³,

(β) νέα μελέτη κόστους-οφέλους επί του ανασχεδιασμένου έργου, καθώς και

(γ) η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) που θα περιλαμβάνει τόσο Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ) και Δέουσα Εκτίμηση Επιπτώσεων (ΔΕΕ) όσο και τη μελέτη-ειδική έκθεση διερεύνησης της ανάλυσης συμβατότητας του ανασχεδιασμένου έργου με την Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά (2000/60/ΕΚ) βάσει των διατάξεων του άρθρου 4.7 περί εξαιρέσεων, λαμβάνοντας υπ' όψη τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες του ΥΠΕΝ.

[.....]

Η επανεξέταση της συμβατότητας με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ κρίνεται αναγκαία για να εκτιμηθούν οι νέες συνθήκες που διαμορφώνουν νέα προγραμματιζόμενα έργα ταμίευσης στη ΛΑΠ Αχελώου ή και έργα που έχουν εν τω μεταξύ αδειοδοτηθεί και υλοποιούνται στη ΛΑΠ Αχελώου μετά τα πρώτα ΣΔΛΑΠ της περιόδου 2013-14 [...]»¹⁵

16. Πρόκειται για εξόφθαλμη παράβαση της §7 του άρθρου 4 της Οδηγίας, την οποία οι αιτούσες περιβαλλοντικές οργανώσεις επεσήμαναν στο στάδιο της διαβούλευσης. Η απάντηση που τους δόθηκε ήταν ότι από το Μεθοδολογικό Κείμενο του ΥΠΕΝ «Εφαρμογή του άρθρου 4.7. της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ» προκύπτει, τάχα, πως η εξέταση για την υπαγωγή στην εξαίρεση του άρθρου 4§7 γίνεται κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν

¹⁴ Βλ. τον πίνακα 8.1-1 και το κείμενο που ακολουθεί τόσο της πρώτης (σελ. 4120 (250 pdf)) όσο και της δεύτερης (σελ. 4520 (302 pdf)) προσβαλλόμενης, καθώς και τον πίνακα 8.5-1 και των δύο πράξεων, από τους οποίους προκύπτει ότι τα μόνα έργα που παραμένουν ενταγμένα στο άρθρο 4.7 είναι όσα είχαν καθοριστεί στο πλαίσιο της προηγούμενης 1^{ης} αναθεώρησης, και όχι τα έργα εκτροπής.

¹⁵ ΦΕΚ 83 σελ. 4185-4187

προκύπτει ούτε από τη διάταξη της §7 του άρθρου 4 (βλ. και Παράρτημα VII §§Α 5, Α7 και Β1) ούτε από το ως άνω Κείμενο. Αντίθετα, το τελευταίο προβλέπει ότι *«Οι λόγοι που οδηγούν στην εφαρμογή του άρθρου 4.7 θα πρέπει να αναφέρονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος, το οποίο αναθεωρείται ανά εξαετία. Αυτό δε σημαίνει ότι η αξιολόγηση ενός έργου πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο κατάρτισης της αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης»* (βλ. κεφ. 2 §2.15). Τον κανόνα αυτό επιβεβαιώνει και το κατευθυντήριο Κείμενο της ΕΕ Guidance Document 36 (βλ. κεφ. 4 και 5 § 5.5.1)¹⁶. Εν όψει των ανωτέρω, τα προσβαλλόμενα Σχέδια Διαχείρισης δεν έχουν το κατά τα άρθρα 4§7 και 13§4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ περιεχόμενο.

17. Σε κάθε περίπτωση, από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει ότι προηγήθηκε λεπτομερής καταγραφή και επιστημονική αξιολόγηση των πραγματικών αναγκών του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας. Άλλωστε, οι ίδιοι οι μελετητές διατείνονται, ότι ήταν αδύνατη η συγκέντρωση ποσοτικών και οικονομικών δεδομένων για τα ύδατα της Θεσσαλίας, λόγω έλλειψης ή προβληματικής παροχής στοιχείων από φορείς σε τοπικό ή και εθνικό επίπεδο¹⁷.

B.

18. Περαιτέρω, οι προσβαλλόμενες είναι ακυρωτέες διότι κατά παράβαση του άρθρου 4§1 εδ. γ δεν προσφέρουν στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 το ίδιο επίπεδο προστασίας με την Οδηγία 92/43/ΕΚ. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 4§1 εδ. γ της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, προκειμένου να καταστούν λειτουργικά τα προγράμματα για τη λήψη μέτρων που καθορίζονται στα ΣΔΛΑΠ, τα οποία περιλαμβάνουν προστατευόμενες περιοχές, επιβάλλεται τα κράτη μέλη να συμμορφώνονται με όλα τα πρότυπα και τους στόχους. Και τούτο, το αργότερο, δεκαπέντε έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Οδηγίας, δηλαδή έως το 2015. Εξ άλλου, η §9 του ιδίου άρθρου επιβάλλει τη λήψη μέτρων ώστε να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή των νέων διατάξεων (συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των §§ 3, 4, 5, 6 και 7), εγγυάται το ίδιο τουλάχιστον επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία.

¹⁶ Exemptions to the Environment Objectives according to Article 4(7), Δεκέμβριος 2017.

¹⁷ ΦΕΚ 83, σελ.4207

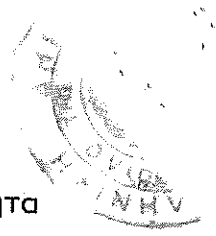
19. Όπως ρητώς διευκρινίζει ο Οδηγός Εφαρμογής Νο 20 της εν λόγω Οδηγίας (Guidance Document No 20 on exemptions to the environmental objectives §3.2.2), οι εξαιρέσεις από τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας δεν δικαιολογούν παρεκκλίσεις από τους στόχους και τις υποχρεώσεις που θέτουν άλλα νομοθετήματα της ΕΕ. Έτσι, εάν ένα σχέδιο ενδέχεται να επιδεινώσει την κατάσταση υδατικού συστήματος και ταυτοχρόνως να επηρεάσει την επίτευξη των στόχων για έναν τόπο του δικτύου NATURA 2000, τότε θα πρέπει να εκπληρώνονται, τόσο οι προϋποθέσεις του άρθρου 4§7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, όσον και εκείνες του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, υπό τις οποίες επιτρέπεται η απομάκρυνση από τους στόχους διατήρησης του τόπου αυτού¹⁸.

20. Από τα παραπάνω προκύπτει χωρίς καμία αμφιβολία ότι στην περίπτωση έγκρισης ΣΔΛΑΠ με επιπτώσεις σε υδατικά συστήματα και σε προστατευόμενους τόπους, δίχως να έχουν καθορισθεί στόχοι και μέτρα διατήρησης των τελευταίων, αφ' ενός στοιχειοθετείται παραβίαση του άρθρου 4§1γ, αφετέρου καθίσταται αδύνατη η εκπλήρωση της υποχρέωσης της §9 του ίδιου άρθρου της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Το παραπάνω συμπέρασμα ενισχύει η πρόσφατη απόφαση της 12-9-2024 του ΔΕΕ στην υπόθεση C-66/23. Όπως έκρινε το ΔΕΕ (σκέψη 42), οι στόχοι διατήρησης του τόπου αποτελούν υποχρεωτικό σημείο αναφοράς για τις δέουσες εκτιμήσεις που απαιτούνται.

21. Αυτό ακριβώς συμβαίνει στην επίδικη περίπτωση. Δηλαδή, λόγω αφενός της απουσίας επαρκών και τεκμηριωμένων στόχων και αφετέρου της πλήρους απουσίας μέτρων διατήρησης των προστατευόμενων τόπων, στην περίπτωση της μερικής

¹⁸ Ομοίως και το έγγραφο European Community, Links between the Water Framework Directive and the Nature Directives- Frequently Asked Questions (<https://circabc.europa.eu/ui/group/3f466d71-92a7-49eb-9c63-6cb0fadf29dc/library/f214c3f5-bf5c-404a-a18b-02c0553b82ad/details>), κεφάλαιο 4.1, όπου αναφέρονται τα εξής:

«This means that: (i) if the exemption would significantly affect the conservation status of a bird / HD species or natural habitat, then it would not be possible to apply the exemption under WFD unless it can also be justified under Art. 6.3 and 6.4 HD; (ii) if the exemption would not significantly affect the conservation status of a bird / HD species or natural habitat, it still needs to be coherent with the measures taken by the Member State under Art. 6.2 of the HD (+ Art. 6.1 when a SCI is designated as such by the Member State) for SPA and SCI and Art. 4.1 and 2 of the BD for SPA. Member States must ensure, under Art. 4.9 WFD, that the WFD as a whole, including exemptions are implemented in such a way as to ensure the meeting of the level of protection to be met by virtue of other EC directives, including the BHD. Therefore, the implementation of the BHD objectives must be seen as the minimum that must be achieved independently of ecological status/potential. It should be taken into account that the BHD does not provide for setting "less stringent objectives" or allow for "temporary deterioration". Nonetheless, certain parallels between Article 4.4 to 4.7 WFD and Art. 6.3 and 6.4 exist (see more in detail FAQ No. 4.3). In summary, the WFD in itself does not allow derogating from the requirements set under the BHD, and vice-versa. The impact of the use of an exemption under the WFD must take account of the possible impact on the objectives of the BHD, and vice versa. This implies – where needed – coordination and consultation between the different stakeholders». Βλ. όμοιες παρατηρήσεις και για την Οδηγία 92/43/ΕΚ στο τέλος του κεφαλαίου 4.2.

εκτροπής του Αχελώου, είναι κατά πρώτον ανέφικτο να ελεγχθεί η λειτουργικότητα των προγραμμάτων μέτρων των προσβαλλόμενων ΣΔΛΑΠ, κατά παράβαση της §1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Κατά δεύτερον, είναι αδύνατον, όχι απλώς να υπάρξει εγγύηση, αλλά ούτε καν να διερευνηθεί εάν παρέχεται το ίδιο επίπεδο προστασίας με την Οδηγία 92/43/ΕΚ, όπως απαιτεί το άρθρο 4§9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

22. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνει το ακόλουθο γεγονός. Το αντίδικο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, πολύ μετά την καταδίκη της Ελλάδας από το ΔΕΕ για παραβίαση των άρθρων 4§4 και 6§1 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (υπόθεση C-849/19)¹⁹, εξέδωσε την απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/24776/985 (ΦΕΚ Β' 1807/22-3-2023), «Καθορισμός στόχων διατήρησης φυσικών τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και ειδών του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΚ σε ΕΖΔ και ΤΚΣ του εθνικού οικολογικού δικτύου NATURA 2000». Στην τελευταία, αναφέρονται αμφότερες οι ΣΜΠΕ (σε Παραρτήματά τους) των προσβαλλομένων ΣΔΛΑΠ. Όπως όμως προκύπτει από το περιεχόμενό της ως άνω υπουργικής απόφασης, για όλους ανεξαιρέτως τους ΤΚΣ και για όλες τις ΕΖΔ της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται χωρικώς ή υδρολογικώς με τον Αχελώο (ΖΕΠ κοιλάδα Αχελώου GR 2110006, ΕΖΔ και ΖΕΠ Δέλτα Αχελώου GR2310001 και GR 2310015, ΕΖΔ Όρη Αθαμάνων GR 2110002, ΖΕΠ Ευρύτερη περιοχή Αθαμανικών Ορέων GR2130013, ΕΖΔ Ασπροπόταμος GR 1440001), υπάρχουν «ανεπαρκή δεδομένα» σε όλα τα επίπεδα. Επομένως, η Ελλάδα, συνεχίζει να μη συμμορφώνεται με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Σε κάθε περίπτωση, στο άρθρο 2§2 της απόφασης αυτής, ρητώς διευκρινίζεται ότι με αυτήν δεν καθορίζονται στόχοι διατήρησης για τους φυσικούς τύπους οικοτόπων και τα είδη των οποίων η παρουσία στην περιοχή του δικτύου NATURA 2000 δεν είναι σημαντική κατά το οικείο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων. Πρόκειται για ουσιώδη παράλειψη, επαγόμενη παραβίαση των άρθρων 4§§1,2 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και 6§§2-4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πολύ περισσότερο που όπως κρίθηκε από το ΔΕΕ (υπόθεση C-66/23), οι στόχοι διατήρησης δεν πρέπει να περιορίζονται μόνον στα είδη χαρακτηρισμού, αλλά και στα άλλα είδη πτηνών που απαντώνται σε σημαντικές

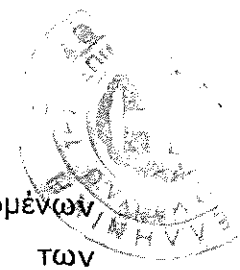
¹⁹ Ως γνωστόν η Ελλάδα καταδικάστηκε διότι δεν θέσπισε εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών τα αναγκαία μέτρα για τον καθορισμό των κατάλληλων στόχων διατήρησης και των κατάλληλων μέτρων διατήρησης για τους 239 τόπους κοινοτικής σημασίας της επικράτειάς της, παραβιάζοντας τις εκ των άρθρων 4§4 και 6§1 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ υποχρεώσεις της.

ποσότητες στην οικεία ΖΕΠ, ακόμη και αν ο τόπος αυτός δεν έχει χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ για τα τελευταία αυτά είδη (σκ. 47 επ.).

III. Παραβίαση Οδηγίας 2001/42/ΕΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 458 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

23. Εξ άλλου, το γεγονός ότι τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ και οι ΣΜΠΕ που τα συνοδεύουν δεν ερευνούν αν συντρέχουν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις των §§7 έως 9 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αλλά μεταθέτουν ανεπίτρεπτα την έρευνα αυτή στο μεταγενέστερο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης κάθε έργου για τη μεταφορά υδάτων από την ΛΑΠ Αχελώου σε εκείνη του Πηνειού, έχει και μια ακόμη περαιτέρω συνέπεια: την παραβίαση του άρθρου 1 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Και τούτο, διότι έτσι παραλείπεται η εκτίμηση των συνεπειών του σχεδίου της εκτροπής σε στρατηγικό επίπεδο. Ειδικότερα:

24. Η εκτροπή των υδάτων από τη ΛΑΠ Αχελώου στη ΛΑΠ Πηνειού, όπως έχει κρίνει και το Δικαστήριο Σας (ΣτΕ Ολ. 26/2014), είναι ένα σχέδιο «*τεραστίου εύρους, εθνικής εμβέλειας και αντιστοίχων συνεπειών*». Ως τέτοιο επηρεάζει καταλυτικά το υδρολογικό status αμφοτέρων των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας. Κατά τούτο, κατά το άρθρο 1 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, είναι υποχρεωτικό να υπαχθεί ως σχέδιο, ως σύνολο δηλαδή επί μέρους έργων, σε διαδικασία στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης. Ως γνωστόν, η Οδηγία επιβάλλει την ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κριτηρίου στην προετοιμασία σχεδίων και προγραμμάτων, που ενδέχεται να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η δε διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων αυτών απαιτείται να πραγματοποιείται κατά την εκπόνηση των σχεδίων/προγραμμάτων και πριν από την έγκρισή τους (αιτιολογική σκέψη 4, άρθρα 1, 4). Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 και το Παράρτημα I της Οδηγίας, στην απαιτούμενη περιβαλλοντική μελέτη (ΣΜΠΕ), πρέπει να εντοπίζονται, να περιγράφονται και να αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές, δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυ-μεσο-μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος.

25. Στην προκειμένη περίπτωση, οι ΣΜΠΕ αμφοτέρων των προσβαλλομένων ΣΔΛΑΠ δεν προβαίνουν στην ανωτέρω επιβαλλομένη εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του σχεδίου της μερικής εκτροπής του Αχελώου και των εξυπηρετούντων αυτήν έργων. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι τα προγράμματα μέτρων που προβλέπουν είναι δεσμευτικά, δεδομένου ότι δεν καταλείπονται περιθώρια εναλλακτικής διευθέτησης του υδατικού ελλείμματος στο Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι υπάρχει τέτοιο έλλειμμα. Έτσι, οι μελετητές του επομένου σταδίου δεσμεύονται, αν και δεν έχουν εκτιμηθεί και αξιολογηθεί σε στρατηγικό επίπεδο κρίσιμες παράμετροι όπως:

- η λόγω της επικοινωνίας των ποτάμιων συστημάτων Αχελώου και Πηνειού ανάμειξη της χλωρίδας και πανίδας αυτών και ο εντεύθεν πρόδηλος κίνδυνος μείωσης της βιοποικιλίας τους από τον ανταγωνισμό των ειδών (ΣτΕ 2670/1994)
- οι σωρευτικές επιπτώσεις των φραγμάτων και υδροταμιευτήρων Μεσοχώρας και Συκιάς στο ποτάμιο οικοσύστημα του Αχελώου, λαμβάνοντας υπόψιν και τα φράγματα στον κάτω ρου, ο οποίος έχει μετασχηματισθεί πλήρως σε τεχνητό σύστημα (φέρουσα ικανότητα),
- οι επιπτώσεις τόσο στον ίδιο τον Αχελώο όσο και στα δασικά οικοσυστήματα και τη λοιπή χλωρίδα που τον περιβάλλουν, από τη μείωση της φυσικής ροής κατάντη των φραγμάτων αλλά και από τη βεβαία αλλαγή του μικροκλίματος λόγω της δημιουργίας των λιμναίων επιφανειών των ταμιευτήρων στον άνω ρου (Μεσοχώρας, Συκιάς),
- οι επιπτώσεις σε όλους τους τόπους κοινοτικής σημασίας που σχετίζονται χωρικώς ή υδρολογικώς με τον Αχελώο, συμπεριλαμβανομένου του κατ' εξοχήν επηρεαζόμενου μεταβατικού υδατικού συστήματος «Εκβολές Αχελώου (EL0415T0003N),
- οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις από την μετά βεβαιότητας αναμενόμενη πλήρωση των υδροταμιευτήρων Μεσοχώρας και Συκιάς με τα φερτά υλικά του Αχελώου, τόσο σε επίπεδο φέρουσας ικανότητας του ποταμού, όσο και σε επίπεδο φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της Αιτωλοακαρνανίας – η πλήρης πρόσχωση δεν είναι απλώς πιθανή, είναι απολύτως βεβαία, ο χρόνος επέλευσής της είναι αβέβαιος –

- οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα της ιχθυοπανίδας του Αχελώου, λαμβανομένων υπόψιν, της πλήρους ποδηγέτησης του κάτω ρου, της κατασκευής και λειτουργίας άλλων δύο φραγμάτων/υδροταμιευτήρων στον άνω ρου, της κατασκευής στα συμβάλλοντα στον ποταμό ορεινά υδατορρεύματα έργων συγκράτησης της στερεομεταφοράς (πρβλ. και, *mutatis mutandis*, C-411/17, σκ. 134 και 137),
- οι επιπτώσεις στο άγριο και παρθένο φυσικό τοπίο του άνω ρου,
- οι επιπτώσεις στην πανίδα της νότιας Πίνδου από τον μετασχηματισμό των ενδιαιτημάτων της,
- οι αλλαγές στο κλίμα και το μικροκλίμα, ενόψει και των πρόσφατων καταστροφικών πλημμυρών στη Θεσσαλία.

26. Είναι προφανές ότι η παράλειψη εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του σχεδίου καθιστά ανέφικτη την εκπλήρωση της υποχρέωσης της §8 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Διότι μόνον μετά από μια τέτοια εκτίμηση απαντάται το ερώτημα εάν θα επιτευχθούν ή όχι οι στόχοι της Οδηγίας στα άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής και εν προκειμένω της ΛΑΠ Δυτικής Στερεάς.

IV. Παραβίαση των διατάξεων του άρθρου 9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

27. Τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ είναι ακυρωτέα, διότι, κατά παράβαση των §§1 και 2 του άρθρου 9 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Παραρτήματος ΙΙΙ, ενώ προβλέπουν το σύνθετο και πολυδάπανο έργο μεταφοράς υδάτων του Αχελώου στην ΛΑΠ Πηνειού, δεν προβαίνουν στην επιβαλλόμενη οικονομική ανάλυση της αντίστοιχης υπηρεσίας ύδατος (αγροτική χρήση), με γνώμονα την αρχή της ανάκτησης του χρηματοοικονομικού, του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους για τους φυσικούς πόρους.

28. Όπως προαναφέρθηκε, το τεχνικό σύστημα μεταφοράς των υδάτων του Αχελώου προϋποθέτει τουλάχιστον την κατασκευή και λειτουργία του φράγματος της Συκιάς, την κατασκευή και λειτουργία της σήραγγας προσαγωγής (Πετρωτό - Δρακότρυπα) και την κατασκευή και λειτουργία αρδευτικών δικτύων στη Θεσσαλία, δηλαδή έργων με τεράστιο οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος. Συνεπώς, τα

προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ προβλέπουν/εγκαθιδρύουν μία πανάκριβη υπηρεσία ύδατος για αγροτική χρήση.

29. Εν τούτοις, από αμφότερα τα προσβαλλόμενα ΣΔΛΑΠ απουσιάζει κάθε πληροφορία, από εκείνες που επιβάλλεται να παρέχονται δυνάμει του Παραρτήματος ΙΙΙ της Οδηγίας. Κατά συνέπεια, είναι ανέφικτη η εκτέλεση των υπολογισμών που απαιτούνται για να εφαρμοσθεί, σύμφωνα με το άρθρο 9, η αρχή της ανάκτησης του κόστους αυτής της πανάκριβης υπηρεσίας ύδατος για την άρδευση του θεσσαλικού κάμπου (πρβλ. π.χ. ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας, κεφ. 7.4. σελ. 211 και pdf 229 επ.). Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει απάντηση στα κεφαλαιώδη ερωτήματα, ποιο είναι το οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος της μερικής εκτροπής και, συνεπώς, ποιο το κόστος της υπηρεσίας ύδατος που θα προσφέρει, εάν θα υπάρξει μερική ή ολική ανάκτηση αυτού και πως θα επιτευχθεί αυτή. Σημειωτέον, ότι ο τρόπος ανάκτησης έχει, εκτός των άλλων, και σημαντικές κοινωνικές προεκτάσεις. Για παράδειγμα, θα συμβάλλουν στην ανάκτησή του μόνον οι αμέσως ωφελούμενοι από την αντίστοιχη υπηρεσία ή μήπως όλοι οι πολίτες της χώρας και, σε καταφατική περίπτωση, πως θα επιτευχθεί η ίση κατανομή των βαρών;

V. Υπέρβαση εξουσιοδότησης, άλλως πλημμελής αιτιολογία

30. Οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί καθ' υπέρβαση της παρεχόμενης από το άρθρο 7 του ν. 3199/2003 εξουσιοδότησης, άλλως ερείδονται σε ελλιπή, ανεπαρκή και αναξιόπιστα στοιχεία όσον αφορά: **(α)** τον προσδιορισμό των αρδευόμενων εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας και **(β)** των αναγκών για την άρδυσή τους ποσοτήτων ύδατος ανά στρέμμα, **(γ)** τη στοιχειοθέτηση υδατικού ελλείμματος, το οποίο πρέπει να καλυφθεί από πόρους εκτός του Υδατικού Διαμερίσματος, **(δ)** τις επιπτώσεις τυχόν μείωσης των αρδευόμενων εκτάσεων για την κοινωνία και την οικονομία, και **(ε)** τη συνεκτίμηση επίκαιρων στοιχείων. Αναλυτικά:

α) Εσφαλμένη βάση υπολογισμού των αρδευόμενων εκτάσεων

31. Όπως ήδη αναφέρθηκε, με τις προσβαλλόμενες πράξεις επαναφέρεται, ως συμπληρωματικό μέτρο, η μεταφορά 250 hm³ από την ΛΑΠ Αχελώου στη ΛΑΠ Πηνειού κατ' επίκληση, τάχα, «σημαντικών μεταβολών» που έλαβαν χώρα μετά τη θέσπιση της 1^{ης} αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας. Οι μεταβολές αυτές οφείλονται, κατά τη διοίκηση, στην αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας κατά 11%, ήτοι κατά 300.000 στρέμματα, και, κατ' επέκταση, σε ανάλογη αύξηση των αρδευτικών αναγκών. Με αυτό ως δεδομένο, οι διαθέσιμοι υδατικοί πόροι (επιφανειακά και υπόγεια ύδατα) του συγκεκριμένου Υδατικού Διαμερίσματος εικάζεται ότι πλέον δεν επαρκούν και προτείνεται εκ νέου η λύση της κάλυψης μέρους των υδατικών αναγκών από την ΛΑΠ Αχελώου.

32. Όπως οι αιτούσες περιβαλλοντικές οργανώσεις υποστήριξαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, οι ανωτέρω μεταβολές είναι εντελώς πλασματικές και, σε καμία περίπτωση, δεν αποτυπώνουν την πραγματική κατάσταση της γεωργίας στο θεσσαλικό κάμπο. Τούτο διότι η επιχειρούμενη σύγκριση στα μεγέθη των αρδευόμενων εκτάσεων που καταγράφονταν στα προηγούμενα ΣΔΛΑΠ και σε εκείνα των επίδικων Σχεδίων, βασίζεται σε στοιχεία ανομοιογενή και, ως εκ τούτου, απρόσφορα και επισφαλή. Πράγματι, ενώ στα προηγούμενα ΣΔΛΑΠ ο υπολογισμός των αρδευόμενων εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας βασιζόταν στα επίσημα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (των ετών 2007 και 2013 αντίστοιχα), αίφνης, στα επίδικα Σχέδια τα στοιχεία αυτά, καίτοι ήταν διαθέσιμα, αντικαταστάθηκαν από τις «ενιαίες αιτήσεις ενίσχυσης» που φέρεται να υποβλήθηκαν κατά το έτος 2021 από τους αγρότες της Θεσσαλίας στον ΟΠΕΚΕΠΕ, ως διαπιστευμένο εθνικό οργανισμό πληρωμών του ευρωπαϊκού γεωργικού ταμείου (ήδη υπό επιτήρηση, ΦΕΚ Β' 5248/2024).

33. Οι ενιαίες αυτές αιτήσεις ενίσχυσης δεν συνιστούν, όμως, τεκμήριο καλλιέργειας. Πρώτον διότι, μέχρι να ελεγχθούν, παραμένει ζητούμενο αν και κατά πόσον πληρούν εχέγγυα εγκυρότητας και επιλεξιμότητας. Δεύτερον, διότι, με βάση τους κανόνες που διέπουν την επιλεξιμότητα, το δικαίωμα κοινοτικής ενίσχυσης δεν προϋποθέτει την ύπαρξη αρδευόμενης καλλιέργειας. Αντίθετα, είναι δυνατόν αυτό να ενεργοποιείται, υπό όρους, ακόμα και όταν το επιδοτούμενο αγροτεμάχιο δεν καλλιεργείται ή καλλιεργείται με ξηρικό είδος ή βρίσκεται σε αγρανάπαυση κ.ό.κ. Επομένως, η αναφερόμενη στα επίδικα σχέδια αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων κατά 300.000 στρέμματα ερείδεται επί εσφαλμένης βάσεως, αφού οι υποβληθείσες

κατά το έτος 2021 ενιαίες αιτήσεις ενίσχυσης δεν στοιχούν στις πραγματικά αρδευθείσες εκτάσεις κατά το έτος αυτό και, κατ' αποτέλεσμα, μπορούν να παράσχουν πληροφόρηση μόνο για δυνάμενες να καλλιεργηθούν αρδευόμενες εκτάσεις, ανεξαρτήτως αν αυτές πράγματι καλλιεργήθηκαν/αρδεύθηκαν.

34. Σε κάθε περίπτωση, η κατά τα άνω κατακόρυφη αύξηση της ποσότητας των αρδευόμενων εκτάσεων έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την επί μακρόν εφαρμοζόμενη στη χώρα κοινή γεωργική πολιτική, βασική κατεύθυνση της οποίας είναι η μείωση των αρδευόμενων καλλιεργειών. Στο πλαίσιο αυτό, χιλιάδες παραγωγοί σε όλη την Ελλάδα και βεβαίως στο θεσσαλικό κάμπο, έχουν ενισχυθεί τις τελευταίες δεκαετίες με στόχο τον περιορισμό της άρδευσης και της χρήσης λιπασμάτων σε αρδευόμενες εκτάσεις. Και τούτο, μέσω της προώθησης πρακτικών όπως η ξηρική αμειψισπορά ή αγρανάπαυση και η παύση της καλλιέργειας (σε περιοχές με έντονες κλίσεις).

35. Πέραν τούτων, η εκτιμώμενη αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων, από 2.553.000 το έτος 2013 σε 2.828.600 στρέμματα το έτος 2021, είναι πασιφανώς εξωπραγματική. Διότι είναι γνωστή σε όλους η διαρκώς φθίνουσα πορεία της αγροτικής δραστηριότητας σε όλη τη χώρα είτε λόγω της μείωσης του αγροτικού πληθυσμού και της γήρανσης μέρους αυτού είτε λόγω των μεγάλων μεταβολών στις χρήσεις γης (τουρισμός, φωτοβολταϊκά κ.λπ.) είτε, τέλος, λόγω των σοβαρών επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης στη γεωργία και την κτηνοτροφία, οι οποίες ειδικά στη Θεσσαλία, έχουν αποβεί καταστροφικές, οδηγώντας σε πλήρη απαξίωση τεράστιες εκτάσεις αγροτικής γης.

36. Με αυτά τα δεδομένα, η εκτίμηση των προσβαλλομένων πράξεων περί αύξησης, τάχα, της αρδευόμενης θεσσαλικής γης κατά 300.000 στρέμματα, με ανάλογη αύξηση των αρδευτικών αναγκών για την αξιοποίησή της, είναι σαφέστατα εσφαλμένη, ανακριβής και αναξιόπιστη. Τα επίδικα ΣΔΛΑΠ πεπλανημένα, επομένως, εξέλαβαν ότι συνέτρεχαν «σημαντικές μεταβολές» σε σχέση με την προϋφιστάμενη κατάσταση και στήριξαν στην εσφαλμένη αυτή παραδοχή το «αφήγημα» της αναγκαιότητας λήψης συμπληρωματικών μέτρων εκτός του Υδατικού Διαμερίσματος προς επίτευξη καλής κατάστασης στα υδατικά συστήματα της Θεσσαλίας και προς εξυπηρέτηση των υφιστάμενων χρήσεων γης.

β) Υπερεκτίμηση της απαιτούμενης ετήσιας ποσότητας αρδευτικού ύδατος ανά στρέμμα

37. Σύμφωνα με τα προσβαλλόμενα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ δεν υπάρχει «περιθώριο για σημαντικές περαιτέρω δυνατότητες μείωσης της μέσης ανάγκης άρδευσης κάτω από 450 m³/στρέμμα/έτος, ακόμα και αν περιορισθούν στο ελάχιστο οι απώλειες στη μεταφορά αρδευτικού νερού και υιοθετηθούν στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση (επιτρεπόντων των τύπων των καλλιεργειών) μέθοδοι άρδευσης». Με βάση την παραδοχή αυτή, για τον υπολογισμό των υδατικών αναγκών στις αρδευόμενες εκτάσεις της Θεσσαλίας, υπολογίσθηκε ετήσια κατανάλωση ανερχόμενη κατά μέσο όρο σε 450 m³/στρέμμα, όπως ακριβώς και στα δύο προηγούμενα διαχειριστικά σχέδια.

38. Εφόσον όμως δεν αποκλείσθηκε η πιθανότητα μείωσης της τιμής αυτής, η διοίκηση όφειλε να είχε διερευνήσει εξαντλητικά τη σχετική δυνατότητα, αξιοποιώντας το υπάρχον υλικό τεκμηρίωσης και ιδίως τα σύγχρονα γεωχωρικά δεδομένα, τα οποία παρέχουν πληθώρα εξειδικευμένων πληροφοριών για το θεσσαλικό κάμπο σε σχέση με τις αρδευόμενες εκτάσεις, τα καλλιεργούμενα είδη, τη συχνότητα της καλλιέργειας, την εποχή καλλιέργειας κ.λπ. Ένας απλός πολλαπλασιασμός των στρεμμάτων που καλλιεργήθηκαν ανά είδος καλλιέργειας με τον κατά περίπτωση ανώτατο συντελεστή αρδευτικής κατανάλωσης αρκούσε εν προκειμένω για να διαγνωστεί με σαφήνεια και ακρίβεια η πραγματική στρεμματική υδατική απαίτηση ανά είδος καλλιέργειας.

39. Τα ανωτέρω θα οδηγούσαν αναπόδραστα σε αντικειμενική και, κατά συνέπεια, ορθή εκτίμηση του μέσου όρου της απαιτούμενης ετήσιας στρεμματικής κατανάλωσης ύδατος στο θεσσαλικό κάμπο. Πολύ περισσότερο μάλιστα που η εκπονηθείσα ΣΜΠΕ του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας καθόριζε ήδη, στο πλαίσιο του μέτρου M08B0305, συγκεκριμένα ανώτατα όρια άρδευσης ανά είδος καλλιέργειας. Από τα όρια αυτά, είναι εμφανές ότι ο υπολογισμός στο επίδικο ΣΔΛΑΠ της μέσης ετήσιας κατανάλωσης αρδευτικού ύδατος σε 450 m³/στρέμμα, είναι σαφώς υπερεκτιμημένος (τουλάχιστον κατά 20%). Διότι, με βάση τα στοιχεία της ΣΜΠΕ, ο μέσος όρος κατανάλωσης δεν υπερβαίνει τα 373,8 m³/στρέμμα/έτος, ακόμα και με το πλέον απρόσφορο σύστημα άρδευσης, δηλαδή την τεχνητή βροχή, με απώλειες κυμαινόμενες από 20 έως 25%, αναλόγως της θερμοκρασίας που επικρατεί τις ώρες άρδευσης. Σε ό,τι αφορά, τέλος, τον περιορισμό των απωλειών του αρδευτικού δικτύου, οι οποίες εκτιμώνται σε 89 hm³ (πίνακας 9.2.9), αξίζει να

αναφερθεί ότι το συγκεκριμένο ζήτημα χαρακτηρίζεται παγίως ως κομβικής σημασίας για την επίλυση του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας, ήδη από τη δεκαετία του 1990. Τριάντα πέντε (35) έτη μετά την πρώτη απόπειρα υλοποίησης της εκτροπής του Αχελώου και δέκα (10) έτη μετά το αρχικό ΣΔΛΑΠ του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, το πρόβλημα αυτό παραμένει, με αποτέλεσμα τη διαρκή και ανεξέλεγκτη κατασπατάληση των αρδευτικών υδάτων.

40. Συμπερασματικά, η ετήσια αρδευτική κατανάλωση μη νομίμως και χωρίς επαρκή στοιχεία διατηρήθηκε στα υπερεκτιμημένα επίπεδα των προηγούμενων ΣΔΛΑΠ, καίτοι μπορούσε να είχε επαναπροσδιορισθεί ακριβέστερα, καθώς τα στοιχεία του φακέλου και τα υπάρχοντα γεωχωρικά δεδομένα ήταν απολύτως ικανά και επαρκή για να αποδώσουν ένα αντικειμενικότερο, σταθμισμένο²⁰ μέσο όρο κατανάλωσης αρδευτικού ύδατος για το Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας.

γ) Εσφαλμένη εκτίμηση περί ύπαρξης υδατικού ελλείμματος

41. Όπως επισημαίνεται στο επίδικο ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας (πίνακας 2.1-3), από το Πρόγραμμα Μέτρων της 1^{ης} αναθεώρησης έχουν εφαρμοστεί ή είναι προς υλοποίηση 16 από τα 30 συνολικά Βασικά Μέτρα (ποσοστό 50%) και 9 από τα 46 συνολικά Συμπληρωματικά Μέτρα (ποσοστό 20%). Ειδικότερα, «κατά το διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ 1^{ης} και 2^{ης} αναθεώρησης [...] έγινε σημαντική πρόοδος σε ό,τι αφορά τόσο τα έργα ταμίευσης στη Θεσσαλία όσο και σε ό,τι αφορά την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό δικτύων άρδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η ασφαλής ποσότητα προς διάθεση των υφιστάμενων έργων ταμίευσης στη Θεσσαλία ξεπέρασε τα 220 hm³/έτος», έναντι 168 hm³/έτος που ήταν προηγουμένως (αύξηση 52 hm³/έτος). Σε ό,τι αφορά τη βιώσιμη προστασία διαθεσίμων από επιφανειακά ύδατα, αυτή, επανεκτιμήθηκε και ανέρχεται πλέον σε 180 hm³ κατά τη θερινή περίοδο, έναντι 160 hm³ που υπολογίζονταν τόσο στο ΣΔΛΑΠ του 2014 όσο και στην 1^η αναθεώρησή του (ήτοι, αύξηση 20 hm³). Αντίθετα, η βιώσιμη ποσότητα των διαθεσίμων στα υπόγεια ύδατα παραμένει ίδια με την καθορισθείσα στο αρχικό

²⁰ Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των κηπευτικών καλλιεργειών που είναι από τις πλέον υδροβόρες. Συνεκτιμήθηκαν ισότιμα κατά τον υπολογισμό του μέσου όρου, αν και από τον πίνακα 9.2-8 του ΣΔΛΑΠ ΥΔ Θεσσαλίας προκύπτει ότι καταλαμβάνουν μόλις το 1,2% του συνόλου των αρδευόμενων εκτάσεων του ΥΔ και, επιπροσθέτως, βρίνουν μειούμενες σε σχέση με τα έτη 2007 και 2013.

ΣΔΛΑΠ και την 1^η αναθεώρησή του, ήτοι 620 hm³, εκ των οποίων 300 hm³ αφορούν απολήψεις από υδροφορείς στις κύριες πεδινές και λοφώδεις εκτάσεις, τα δε υπόλοιπα 320 hm³ από άλλα ΥΥΣ της Θεσσαλίας.

42. Παρ' ότι τα μερικώς υλοποιηθέντα μέτρα της 1^{ης} Αναθεώρησης απέδωσαν σε σημαντικό βαθμό, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση των διαθεσίμων ποσοτήτων ύδατος του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας, από «*τα επικαιροποιημένα στοιχεία αναγκών και διαθεσιμότητας υδατικών πόρων στο πλαίσιο των εργασιών της 2^{ης} Αναθεώρησης*» φαίνεται ότι η βελτίωση αυτή εξανεμίσθηκε λόγω αλματώδους τάχα αύξησης της ζήτησης για την εξυπηρέτηση των 300.000 νέων στρεμμάτων αρδευόμενων εκτάσεων. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα επίδικα Σχέδια δεν αντιμετώπισαν καν ως ενδεχόμενο τον στρεμματικό περιορισμό των αρδεύσιμων εκτάσεων (π.χ. μέσω της μετατροπής μέρους αυτών σε ξηρικές)²¹. Σε σχετική δε παρατήρηση των αιτουσών περιβαλλοντικών οργανώσεων, η διοίκηση απάντησε ότι η εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής είναι αυστηρά υπόθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Έτσι, λόγω της όψιμης «ανάγκης» που, τάχα, εμφανίσθηκε με βάση τις ενιαίες αιτήσεις ενίσχυσης που υποβλήθηκαν στον ΟΠΕΚΕΠΕ το έτος 2021, ανετράπη άρδην το υδατικό ισοζύγιο που είχε επιτευχθεί με την 1^η αναθεώρηση, επιβαρύνοντας με πρόσθετες απολήψεις ύψους 135 hm³ ετησίως (: $300.000 \times 450 \text{ m}^3 = 135.000.000 \text{ m}^3$).

43. Όπως ειδικότερα εκτίθεται στον πίνακα 9.2-11 του προσβαλλόμενου ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας, η (φερόμενη) κατακόρυφη αύξηση της αρδευόμενης θεσσαλικής γης, από 2.500.000 σε 2.830.000 στρέμματα, αύξησε τις «μελλοντικές συνολικές υδατικές ανάγκες» του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας από 1.240.000.000 m³ σε 1.379.500.000 m³, παρά την επιτευχθείσα εν τω μεταξύ μείωση των αναγκών σε άλλες εξυπηρετούμενες χρήσεις (κτηνοτροφία, ύδρευση-οικιακή χρήση, βιομηχανία). Παρά λοιπόν την εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω των υλοποιηθέντων μέτρων της 1^{ης} Αναθεώρησης και της μείωσης των αναγκών σε ορισμένες χρήσεις, καταγράφηκε εν τέλει ποσοτικό έλλειμμα ανερχόμενο σε 172.038.000 m³. Είναι προφανές όμως ότι δίχως την ανωτέρω στρεμματική αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων (η οποία συνεπάγεται πρόσθετη απαίτηση 135 hm³ και,

²¹ Μία από τις εναλλακτικές λύσεις που είχε εξετασθεί κατά την εκπόνηση του αρχικού ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας και της αντίστοιχης ΣΜΠΕ (1014), περιελάμβανε «μείωση των αρδευόμενων εκτάσεων κατά περίπου 270.000 στρέμματα» από ένα σύνολο 2.500.000 στρεμμάτων, «ώστε να επαρκεί η προσφορά νερού για να καλύψει τις μέσες περιβαλλοντικές απαιτήσεις των σωμάτων».

σύμφωνα με όσα ελέχθησαν, μοιάζει περισσότερο με τέχνασμα για τη δικαιολόγηση της μερικής εκτροπής και λιγότερο με πραγματική ανάγκη σε αρδευτικό νερό) και με μηδενισμό των απωλειών στα αρδευτικά δίκτυα (που, όπως προαναφέρθηκε, σήμερα εκτιμώνται σε 89 hm³) και αντικατάσταση των απηρχαιωμένων μεθόδων άρδευσης, δεν θα υπήρχε έλλειμμα στο Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας αλλά, πιθανότατα, πλεόνασμα.

44. Στα ανωτέρω πρέπει να προστεθεί η αποδυνάμωση του μέτρου των έργων ταμείωσης τύπου λιμνοδεξαμενών σε παραποτάμιες περιοχές (κυρίως στο πεδινό τμήμα της λεκάνης του Πηνειού), το οποίο περιλαμβανόταν στο Πρόγραμμα Μέτρων της 1^{ης} αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας. Αν και διατηρήθηκε ως συμπληρωματικό μέτρο Μ08Σ1123, μειώθηκε δραστικά η χωρητικότητα των ταμιευτήρων (από 75.000.000 m³ σε 20.000.000 m³), με αποτέλεσμα να μειωθεί αντίστοιχα η συμβολή τους στη μελλοντική κάλυψη του υδατικού «ελλείμματος». Και τούτο, κατ' επίκληση λόγων που δεν έχουν σχέση με την προσφορότητα του μέτρου, καθώς ανάγονται σε δυσκολίες προγραμματισμού και υλοποίησης των αντίστοιχων δομικών έργων (π.χ. έλλειψη προκαταρκτικών μελετών χωροθέτησης, μελετών σκοπιμότητας κόστους-οφέλους σε περίπτωση απαλλοτρίωσης ιδιωτικής γεωργικής γης κ.λπ.).

δ) Επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία από τη μείωση των αρδευόμενων εκτάσεων

45. Σύμφωνα με τα προσβαλλόμενα αναθεωρημένα ΣΔΛΑΠ «η διατήρηση των αρδευόμενων γεωργικών εκτάσεων στο Υδατικό Διαμέρισμα στα τρέχοντα επίπεδα (περίπου 2.800.000 στρέμματα επί συνόλου 4,5 εκ. στρεμμάτων γεωργικής έκτασης) οδηγεί σε σημαντικό έλλειμμα διαθέσιμων υδατικών πόρων στα επίπεδα των 175 hm³/έτος. Υπό καθεστώς εφαρμογής πλήρους άρδευσης, η στέρηση αυτής της ποσότητας ισοδυναμεί με τη μετατροπή 400.000 στρεμμάτων από αρδευόμενα σε ξηρικά και αυτό σημαίνει απώλεια αγροτικού εισοδήματος της τάξεως του 2-3% του πρωτογενούς τομέα στη Θεσσαλία και 0,4% του εισοδήματος του πρωτογενούς τομέα στη χώρα».

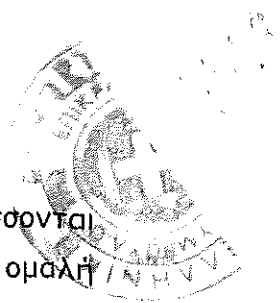
46. Πέραν του ότι ο υπολογισμός των αρδευόμενων εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας, όπως προεκτέθηκε (υπό 33), ερείδεται επί

εσφαλμένης βάσεως, το επιχείρημα της διοίκησης ότι η αντιμετώπιση του ελλείμματος των αρδευτικών υδάτων με μερική εκτροπή των υδάτων του Αχελώου επιτάσσεται, δήθεν, από λόγους που αφορούν την οικονομία και την κοινωνία, παραγνωρίζει ουσιαστικές αναπτυξιακές παραμέτρους, αναγόμενες στην εφαρμογή της εθνικής αγροτικής πολιτικής και της κοινής αγροτικής πολιτικής. Ως γνωστόν, οι πολιτικές αυτές, στις οποίες οι αιτούσες περιβαλλοντικές οργανώσεις είχαν αναφερθεί διεξοδικά κατά το στάδιο της διαβούλευσης, είναι σαφώς προσανατολισμένες στη μείωση των αρδευόμενων εκτάσεων. Για την επίτευξη δε του στόχου αυτού, παρέχεται πλήρης και πολύπλευρη στήριξη στους συνεργαζόμενους παραγωγούς.

47. Ενδεικτικά, με τα οικολογικά προγράμματα του άρθρου 31 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 (για τη θέσπιση κανόνων στήριξης των στρατηγικών σχεδίων των κρατών-μελών για την κοινή γεωργική πολιτική και τη χρηματοδότησή τους από τα ευρωπαϊκά γεωργικά ταμεία), προβλέπονται ειδικές παρεμβάσεις για την προσαρμογή της γεωργίας στην κλιματική αλλαγή, με μείωση των αρδευόμενων καλλιεργειών και ενθάρρυνση των παραγωγών με ενισχύσεις²². Τα προγράμματα αυτά, που εφαρμόζονται σε όλη τη χώρα, προβλέπουν πλήρη αποζημίωση των παραγωγών για το απωλεσθέν εισόδημά τους²³, σε περίπτωση αντικατάστασης υδροβόρων καλλιεργειών (βαμβάκι, αραβόσιτος και μηδική) με άλλες μη αρδευόμενες καλλιέργειες (χειμερινά σιτηρά και ψυχανθή μικρού βιολογικού κύκλου). Αντίστοιχο πρόγραμμα πανελλαδικής εμβέλειας, με αντικείμενο τη «χρήση ανθεκτικών και προσαρμοσμένων ειδών και ποικιλιών», περιλαμβάνεται ως δράση Π1.31.1 στο τρέχον Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ. Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο την επέκταση των καλλιεργειών χωρίς άρδευση και την ενίσχυση των παραγωγών είτε για να αντικαταστήσουν τις αρδευόμενες με ξηρικές καλλιέργειες είτε για να συνεχίσουν να καλλιεργούν ξηρικά είδη και ποικιλίες. Τέλος, στο πλαίσιο της ενισχυμένης αιρεσιμότητας, εφαρμόζονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, μέτρα υποχρεωτικής εκ περιτροπής αμειψισποράς, τουλάχιστον επί του 1/3 της αρόσιμης έκτασης της εκμετάλλευσης ανά έτος.

²² Στην Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (2016) προβλέπεται επίσης ως δράση η «διερεύνηση της δυνατότητας επιλογής ποικιλιών που απαιτούν λιγότερο νερό και ποικιλιών που ευδοκούν εκτός θέρους».

²³ Εισπράττουν, δηλαδή, ως αποζημίωση το ποσό που θα εισέπρατταν αν καλλιεργούσαν και πωλούσαν τα υδροβόρα είδη (π.χ. βαμβάκι) καθώς και τις επιδοτήσεις που ισχύουν για τα είδη που καλλιεργούν σε αντικατάσταση (άμεση ενίσχυση και ειδική ενίσχυση).

48. Οι ανωτέρω δράσεις που υλοποιούνται και στο θεσσαλικό κάμπο εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο παρεμβάσεων, οι οποίες έχουν ως στόχο την ομαλή μετάβαση στα δεδομένα της κλιματικής κρίσης, με μείωση της κατανάλωσης πολύτιμων φυσικών πόρων, όπως είναι ιδίως το νερό. Και τούτο, μέσω του περιορισμού των αρδευόμενων εκτάσεων και της μετατροπής τους σε ξηρικές, χωρίς πάντως αντίστοιχη μείωση του αγροτικού εισοδήματος, το οποίο επιδοτείται και ενισχύεται. Μείωση του αγροτικού εισοδήματος θα πρέπει, αντίθετα, να αναμένεται σε περίπτωση διατήρησης και πολύ περισσότερο αύξησης των αρδεύσιμων γεωργικών εκτάσεων, παρά τις ανωτέρω κατευθύνσεις. Τέτοια δε περίπτωση συνιστά ασφαλώς η φερόμενη αύξηση των αρδευτικών εκτάσεων του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας κατά 300.000 στρέμματα.

49. Περαιτέρω, όπως αναφέρεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν στήριξη σε επενδύσεις για τη βελτίωση υφιστάμενων αρδευτικών εγκαταστάσεων ή στοιχείων αρδευτικής υποδομής, μόνον εφόσον «*έχει εκτιμηθεί εκ των προτέρων ότι υπάρχει δυνητική εξοικονόμηση ύδατος ανάλογα με τις τεχνικές παραμέτρους της υφιστάμενης εγκατάστασης ή υποδομής*» (άρθ. 74 παρ. 4). Οι προσβαλλόμενες πράξεις, στο μέτρο που δεν προβλέπουν δυνητική εξοικονόμηση ή μείωση χρήσης ύδατος και δεν ενθαρρύνουν πρακτικές που οδηγούν σε μείωση της κατανάλωσης αρδευτικού ύδατος, είναι αναμενόμενο ότι δεν θα μπορέσουν να τύχουν κοινοτικής ενίσχυσης, όπως βεβαίως θα συνέβαινε αν προτάσσονταν με το ΣΔΛΑΠ έργα τα οποία θα συνέβαλαν στη μείωση των απωλειών, στον εξορθολογισμό του αρδευτικού συστήματος, στον εκσυγχρονισμό των απαρχαιωμένων υποδομών ποτίσματος κ.ο.κ.

50. Συνεπώς, ο επίδικος σχεδιασμός δεν είναι βλαπτικός μόνο για την αειφόρο διαχείριση του ύδατος ως πολύτιμου φυσικού πόρου, αλλά και για την οικονομία και την κοινωνία, καθώς ανακύπτει ευθέως ζήτημα μη επιλεξιμότητας των υπέρογκων δαπανών που συνεπάγεται η υλοποίησή του.

ε) Παράλειψη επικαιροποίησης των σχεδίων διαχείρισης

51. Κατά το διάστημα της εκπόνησης των επιδίκων αναθεωρήσεων των ΣΔΛΑΠ, έλαβε χώρα η σφοδρή κακοκαιρία «Daniel» (Σεπτέμβριος 2023), προκαλώντας ανυπολόγιστη καταστροφή σε μεγάλο τμήμα της Θεσσαλίας. Οι έντονες βροχοπτώσεις και οι υπερχειλίσσεις των ποταμών και των ρεμάτων κατέστρεψαν τεράστιες εκτάσεις αγροτικής γης που θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να ανακάμψουν. Μολονότι το γεγονός αυτό, απόρροια της παράλειψης λήψης μέτρων για την κλιματική κρίση, αναπόφευκτα θα επηρεάσει και δη μακροχρόνια το φυσικό περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία της Θεσσαλίας²⁴, δεν αξιολογήθηκε και πολύ δε λιγότερο συνεκτιμήθηκε από τους μελετητές. Και τούτο παρ' ότι οι συνέπειές του συνδέονται άμεσα με τη διαχείριση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων.

52. Υπό αυτά τα δεδομένα, οι μελέτες, στις οποίες ερείδονται οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι ελλιπείς και ανεπίκαιρες ως προς τη διερεύνηση των εν γένει επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης στον καθορισμό των υδατικών αναγκών της Θεσσαλίας αλλά και στον τρόπο αντιμετώπισής τους.

53. Συγκεφαλαιώνοντας, η επίδικη αναθεώρηση των δύο ΣΔΛΑΠ ερείδεται σε αναξιόπιστες και επισφαλείς εκτιμήσεις όσον αφορά τις πραγματικές ανάγκες του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας σε αρδευτικά ύδατα και συνεπακόλουθα την ύπαρξη ελλείμματος το οποίο θα πρέπει, τάχα, να καλυφθεί από υδατικούς πόρους εκτός του Υδατικού Διαμερίσματος. Περαιτέρω, οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν αιτιολογούνται νομίμως ως προς την ύπαρξη κοινωνικών και οικονομικών λόγων που επιβάλλουν τη μεταφορά ποσότητας 250 hm³/έτος από τη ΛΑΠ Αχελώου στη ΛΑΠ Πηνειού. Και τούτο διότι δεν ελήφθησαν υπόψη ούτε συνεκτιμήθηκαν οι θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για την κλιματική αλλαγή, τη βιώσιμη γεωργία και την αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων, με τις οποίες οι προσβαλλόμενες τελούν σε προφανή δυσαρμονία²⁵.

²⁴ Οι μετακινήσεις τεράστιων ποσοτήτων φερτών εξαιτίας του Daniel έχουν επιφέρει μεγάλες εδαφικές ανακατατάξεις που θα απαιτήσουν τον εκ θεμελίων επαναπροσδιορισμό της ανάπτυξης της πληγείσας περιοχής (χρήσεις γης, γεωργική εκμετάλλευση κ.λπ.).

²⁵ Στο Παράρτημα VI (τμήμα Β, στοιχείο ix) της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ μνημονεύεται ειδικώς ως προτεινόμενο συμπληρωματικό μέτρο η «διαχείριση της ζήτησης» με «προώθηση της προσαρμοσμένης γεωργικής παραγωγής, όπως π.χ. καλλιέργειών χαμηλών απαιτήσεων σε νερό...».

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

και για όσα οι αιτούντες ρητώς επιφυλάσσονται να προσθέσουν εν καιρώ

ΖΗΤΟΥΜΕ

Να γίνει δεκτή η παρούσα αίτηση και να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις.

Να καταδικασθούν οι αντίδικοι στην εν γένει δικαστική δαπάνη μας.

Αντίκλητό τους οι αιτούντες ορίζουν με την παρούσα τον Νικόλαο Μιχαήλ Αλιβιζάτο του Κωνσταντίνου (ΑΜ ΔΣΑ 6976), οδός Βαλαωρίτου 12, τηλ. 210-3613117, e-mail: val12law@otenet.gr

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2024

Οι πληρεξούσιοι Δικηγόροι,

ΝΙΚΟΣ Κ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΟΔΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
τηλ.: 210 36 13 117 - e-mail: val12law@otenet.gr

ΕΛΕΟΥΣΙΑ Ι. ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX 210-3634437

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦ.-ΕΡΜ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΑΥΡΟΜΑΤΑΙΩΝ 10 - ΑΘΗΝΑ
Τ.Κ. 106 82 - ΤΗΛ. 6976 768 089

ΣΤΑΜΑΤΑΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΣΚΟΥΦΑ 52 - 106 72 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210 3607577 - Fax: 210 6425907
ΑΦΜ: 029541057 - ΔΟΥ: Δ' ΑΘΗΝΩΝ
e-mail: info@matinaasimakopoulou.gr

ΒΑΣΙΛΗΣ Κ. ΔΩΡΟΦΩΝΙΔΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
Α.Μ. ΔΣΑ 3177
ΞΕΝΙΑΣ 28 - ΑΘΗΝΑ 115 28
ΤΗΛ.: 6976 768 089

Κατατίθεται το πρωτόκολλο με αριθμό καταθέσεως
23-10-24
στις 23-10-24
Αντίγραφο-Αθήνα, ...
Ο Προϊστάμενος του Τμήματος
Καταθέσεων & Πρωτοκόλλου

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
γινε τη νόμιμη σήμανση
Αθήνα, 23-10-24
Ο Προϊστάμενος του Τμήματος
Καταθέσεων & Πρωτοκόλλου

Αρμόδιος του πρωτοτύπου
Ποιότητα

27/11/2024
Η δικηγόρος

ΕΛΕΦΥΣΙΑ Ι. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX. 210-3634437

Αρμόδιος του πρωτοτύπου
Ποιότητα
27/11/2024
Η δικηγόρος
ΕΛΕΦΥΣΙΑ Ι. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX. 210-3634437
Αρμόδιος του πρωτοτύπου
Ποιότητα
27/11/2024
Η δικηγόρος
ΕΛΕΦΥΣΙΑ Ι. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX. 210-3634437
Αρμόδιος του πρωτοτύπου
Ποιότητα
27/11/2024
Η δικηγόρος
ΕΛΕΦΥΣΙΑ Ι. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX. 210-3634437

27/11/2024
Α.Μ. Α.Σ.Α.

ΕΛΕΦΥΣΙΑ Ι. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ 12 - 106 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3600187 FAX. 210-3634437

